

FARMACEUTI JEVIJEI — ŽRTVE FAŠIZMA

Građa za proučavanje stradanja Jevreja-farmaceuta u Jugoslaviji pod fašističkim terorom 1941 — 1945.

Za večnu uspomenu na žrtve ubijene pod terorom fašističkih okupatora i njihovih slugu i na poginule u vremenu Narodno-oslobodilačkog rata 1941—1945. *farmaceute Jevreje*, odajemo im zasluženno priznanje i počast. U čast i slavu njihovu donosimo njihove životopise i slike, kako bi se na jednome mestu skupila i sačuvala sećanja na ove pokojnike.

Već davno se pojavila potreba da se za uspomenu na farmaceute žrtve terora fašističkih okupatora i njihovih slugu i borbe pale u Narodnooslobodilačkom ratu 1941 — 1945. godine objave njihove kratke biografije. Ovaj nam se zadatak, zapravo, nalagao kao dužnost.

U izvršenju ovog zadatka pojavile su se velike teškoće, kako u sastavljanju spiska poginulih, tako i u prikupljanju biografskih podataka.

Još 1957. god. obratili smo se jevrejskim opštinama u zemlji i tražili podatke i fotografije stradalih farmaceuta Jevreja. Opštine su nam odgovorile i poslale, često vrlo oskudne, podatke. Pored toga koristili smo izveštaje pojedinaca, arhivsku građu i druge podatke objavljene u raznim edicijama. Koristili smo i lična sećanja pojedinaca. Od porodica poginulih nismo uspeli dobiti mnogo podataka, jer su se skoro svi preživeli iselili u Izrael. Domovi stradalih su rastureni, pa nismo uspeli u mestima njihova boravka da prikupimo ni fotografije.

Otuda i razlika u obimnosti pojedinih biografija. Za one koje smo lično poznavali i za koje smo uspeli da pokupimo više podataka dali smo opširniju biografiju, dok mnoge sadrže samo najosnovnije podatke.

Na kraju smatramo za svoju dužnost da najlepše zahvalimo svima koji su nam poslali podatke i omogućili nam da izvršimo ovaj

zadatak, kao i doc. dr Zdenku Levntalu koji nas je stalno podsticao da u tome ustrajemo.

Kritičarima ovog pomenika bićemo zahvalni ako nam ukažu na mogućnosti da se uklone njegovi nedostaci.*

B I O G R A F I J E

Mr ISAK ADANJA

Mr Isak Adanja rođen je 1903. god. u Beogradu. Maturirao je u Prvoj beogradskoj muškoj gimnaziji šk. god. 1922/23. Apotekarsku pripravničku praksu obavio je u Beogradu u apoteci mr Save Mrcajlovića. Tirocinium je položio u Beogradu, a studije završio u Zagrebu šk. god. 1926/27. Po odsluženju vojnog roka bio je na vežbi kao dak narednik u barutanskom bataljonu zavoda „Obilićevo” kod Kruševca, a zatim je proizveden u čin apot. poručnika.

Kao farmaceut saradnik radio je po beogradskim apotekama, a god. 1939. osniva drogeriju na Terazijama, u palati Assicurazioni Generali.

1941. odlazi na vojnu dužnost i po kapitulaciji vraća se u Beograd. Odveden je zatim od Nemaca i otada mu se gubi svaki trag. Nemamo podataka kada je i gde stradao.

Mr AVRAM ALBAHARI

Mr Avram Albahari rođen je 1904. u Požarevcu od oca Lazara, u narodu popularno nazvanog „Laza-špediter”. Osnovnu školu i sedam razreda gimnazije svršio je u Požarevcu, a VIII razred i ispit zrelosti u Beogradu, u Prvoj muškoj gimnaziji šk. god. 1923/24.

Na apotekarskoj praksi bio je u Beogradu u apoteci Delini. Položio je tirocinium 1926. g., a studije završio u Zagrebu krajem 1928.

Radi u apotekama u Beogradu, a 1. marta 1934. dobija dozvolu za osnivanje apoteke u Selevcu, gde je bio do 1939. Budući da apoteci nije mogao da obezbedi opstanak, zatvara je, a inventar prenosi u Požarevac.

* Sem farmaceuta i studenata farmacije koji su obrađeni u ovom pomeniku, u Arhivu Muzeja Saveza jevrejskih opština Jugoslavije nalaze se imena i podaci još nekoliko drugih, koji će biti obrađeni kasnije. Među njima su apotekari: Bauer Dragica, Engel Slavko, Friedmann Erza, First Zdenko, Klein-Schönauer Felice, Margalit Milan i Wolfensohn Beno, te studenti: Altarac Mordehaj, Atias Moris, Krajanski Franjo, Levi Ivan i Vajs Ivo. (Prim. redakcije.)

Godine 1939. osniva drogeriju u Beogradu pod nazivom „Alba” u ulici Kralja Petra (sada 7. jula).

Po dolasku okupatora 1941. vratio se sa vojne dužnosti u Beograd i bio sa drugim Jevrejima odvođen na razne prinudne radove. Jednog jutra, početkom juna 1941, Nemci su ih postrojili na „Tašmajdanu” i svakog šestog streljali. Tako je završio život Avram Albahari.

Po mentalitetu bio je sav „Požarevljanin”, druželjubiv, muzikalan. Naročito je lepo pevao, i za vreme studija u Zagrebu učio je pevanje kod onda poznatog profesora Marka Vuškovića. Bio je član akademskog društva „Balkan” i putovao sa društvom kada je priređivalo koncerte. Prilikom posete nekih delegacija često je uz klavir pevao naše narodne i umetničke pesme.

Mr RAŠELA ALBAHARI

Mr Rašela Albahari radila je kao farmaceut-saradnik u apoteci u Tuzli kod mr Muradbega Jusufbegovića, odakle je sa detetom odvedena u logor aprila 1942. Otada joj se gubi svaki trag.

Rašela je još kao student u Zagrebu bila organizovana, a njena braća kao gimnazijalci borili su se u Španiji.

Mr NISIM ALMOZLINO

Mr Nisim Almozlino rođen je u Beogradu gde je posle završenih studija bio apotekar. Njegova se apoteka nalazila na uglu biv. ul. Kralja Petra i ul. Strahinjića Bana. 1935. godine prodao ju je mr Đorđu Naumoviću, ali je i dalje živio u Beogradu. Kao učesnik Prvog svetskog rata, bio je rezervni potpukovnik. Bio je i javni radnik, ubeđeni demokrata. Kao predsednik društva za uređenje Dorćola, mnogo je doprineo podizanju škole u Dušanovoj ulici. Hapšen je kao istaknut protivnik konkordata. Njegova su deca pripadala naprednom pokretu, pa kada su u proleće 1941. morala da beže iz Beograda zbog učešća u diverzantskim akcijama, cela se porodica pridružila NOP-u. Posle osobođenja Čačka, Almozlino je u ovom gradu radio na organizovanju saniteta, naročito skladišta lekova. Uхватili su ga četnici i ubili u Ovčarsko-Kablarskoj klisuri. U NOB poginuli su mu žena i dva sina, dok se samo kćerka, Rea, sada magister farmacije, major JNA, spasila.

Mr RAFAILO AVRAMOVIĆ

Mr Rafailo Avramović radio je kao saradnik u jednoj od najvećih apoteka u Beogradu, kod mr Svetolika Trajkovića, Knežev spomenik br. 2.

Studije je završio u Zagrebu 22. januara 1931. promovisan je za magistra farmacije.

Kada je mr Trajković zbog potpomaganja NOB osuđen od Vojnog nemačkog suda i zajedno sa ženom streljan u Beogradu, ista je sudbina zadesila i njegovog saradnika mr Rafaila Avramovića.

Mr RUŽA BALAŠA

Mr Ruža Balaša rođena je 1898. u Bačkom Gradištu. Studije je završila u Budimpešti 1922. Kao farmaceut-saradnik radila je u apoteci mr Samka Vuića u Somboru, gde ju je zatekla i okupacija. 1942. je deportovana i pogubljena 1944. u Aušvicu.

Iskusan farmaceut, ceo je vek provela u istoj apoteci, što najbolje ilustruje njenu skromnost.

Mr KORNEL BAUER-KOLJA

Mr Kornel Bauer rođen je 25. XII 1912. Radio je u apoteci u Kraljevici, odakle marta 1942. godine odlazi u partizane. Među potpisnicima proglašena učesnika I. kongresa partizanskih lekara u Petrovcu, 1942. godine označen je kao šef centralne apoteke Ličkog područja. Poginuo je maja ili juna 1943. u Petoj neprijateljskoj ofanzivi. Njegovo se ime nalazi na spomen-ploči u Vojno-medicinskoj akademiji u Beogradu.

Mr EUGEN BLAU

Mr Eugen Blau bio je vlasnik apoteke u Beogradu od 22. III 1940. Pre toga bio je apotekar u Srbobranu od 17. VI 1933.

Nemamo bližih podataka o njegovom nestanku, ali znamo da je odveden od okupatora i otada mu se gubi svaki trag.

Mr GRETA BRAJKOVIĆ-POLAK

Mr Greta Brajković rođena je u Ogulinu 1907. Bila je apotekarski saradnik. Stupila je u NOV 17. IX 1942. i dodeljena je na rad u apoteku u Novom, odakle je od Nemaca odvedena 1943. g. i ubijen. Njen muž, mr. ing. Vladimir Brajković, koji je također učestvovao u NOB, sada živi u Izraelu.

Mr KARLO BRANDEIS

Mr Karlo Brandeis, sin Josifa i Malvine Brandeis, rođen je 21. VI 1907. u Novom Sadu, gde je maturu položio 25. juna 1926.

Već jula 1926. stupa u apoteku mr Vlade Jugovića u Novom Sadu kao pripravnik, a god. 1928. polaže tirocinium pred komisijom u Zagrebu, gde je i studije završio.

Posle radi u apoteci mr Stevana D. Popovića u Novom Sadu. Januara 1942, za vreme racije, odveden je zajedno sa majkom i sestrom. Svi su streljani, a leševi su im bačeni u zaleđeni Dunav.

Tako je tragično završio ovaj mladi farmaceut, koji se sav predao svojoj struci i saradivao u stručnoj štampi. Da spomenemo samo njegove radove iz prakse, koje je objavio u „Farmaciji” god. 1940. pod naslovom: „Ispravak Taxi medicamentorum” str. 20-22 i pod naslovom: „Nedostaci i ispravke Taxe medicamentorum” str. 73-74. Oba ova rada su izazvala veliku pažnju i njegove su primedbe i usvojene kod idućih edicija Taxe. Publikovao je i druge radove.

Mr NUNČA ČAZKEZ

Mr Čazkez bila je provizor u apoteci Radišića Pavla u Bos. Gradiški. Doturala je hranu, cigarete i lekove zatvorenicima u logoru u Staroj Gradišci, uz veliku opasnost, preko mr Jože Elazara koji je bio zatvoren u tom logoru, a ujedno vršio dužnost apotekara. Iako je bila udata za Hrvata, ustaše su je ipak 1944. ubile zajedno sa detetom.

Mr BLANKA DANON

Mr Blanka Danon radila je kao farmaceut u apotekama u Sarajevu; 1941. godine odvedena je u logor u Đakovo, gde je izgubila život.

Mr JOSEF M. ELAZAR

Mr Elazar M. Josef-Joža, rođen je u Gračanici 1910. Gimnaziju je završio u Sarajevu, a farmaceutske studije u Zagrebu 1934. Radio je u apotekama u Sarajevu, kod Fincića, Vouka i Kalembera. Avgusta 1941. zatvoren je sa celom porodicom u zloglasnom ustaškom zatvoru u bivšoj srpsko-pravoslavnoj bogosloviji u Sarajevu. Posle izvesnog vremena je pušten iz zatvora, ali je oktobra iste godine ponovo uhapšen i odveden u logor Jasenovac.

U Jasenovcu je oboleo od pegavog tifusa, a čim je ozdravio premešten je u logor Stara Gradiška, gde je radio kao apotekar. U to vreme organizovao je potajno doturanje hrane i lekova zatvorenicima.

Aprila 1945. posle likvidacije logora ubijen je među poslednjim logorašima.

Mr FRANJA FEHÉR

Mr Franja Fehér, apotekar u Uljmi u Banatu, rođen je 1902. u Novom Sadu u siromašnoj činovničkoj porodici. Maturirao je 1921. godine, i stupio kao pripravnik u apoteku nasl. Gyule Michels-a, provizor mr Dreveš. Tirocinium položio 1923. u Zagrebu, gde je završio studije 1925.

Po odsluženju vojnog roka, u Potiskoj bolničarskoj četi, bio je saradnik u apotekama u Vojvodini i Srbiji. Februara 1933. g. dolazi kupovinom do apoteke u Uljmi. Godine 1941. fašisti ga hapse, muče i ubijaju.

Stud. pharm. MIRJANA FERERA

Mirjana (Mirjam) Ferera stupila je na farmaciju kao pripravnik u apoteci mr S. Elazara u Sarajevu, a studije je započela u Zagrebu. Još kao gimnazijalka bila je član SKOJ-a. Oktobra 1941. odvedena je u logor u Đakovo. Prema biltenu Jevrejske opštine u Osijeku, a na osnovu izveštaja logorske uprave (Arhiv Jevrejske opštine u Sarajevu), bila je pored dr Regine Atijas zadržana u logoru na radu u higijensko-zdravstvenoj službi. Gde i kada je ubijena, nije poznato.

Mr ROZA FISCHER

Mr Roza Fischer, apotekar u Potiskom Sv. Nikoli, rođena je u Senti 8. maja 1895. Otac Šimon bio je trgovac, rodom iz Csaposzéka, a majka Etel Klein, rodom iz Sente.

Posle provedene pripravničke prakse tirocinium je položila u Budimpešti, gde je završila i farmaceutske studije 18. VI 1918. Radila je kao farmaceut kod Richarda Mauera u Novom Sivcu i kod Aurela Đurđovanskog u Senti.

1928. dobila je pravo na samostalno upravljanje apotekom, a 1929. dozvolu za otvaranje prve javne apoteke u Potiskom Sv. Nikoli u Banatu.

Po dolasku okupatora, apoteka joj je oduzeta, a ona deportovana sa ostalim Jevrejima. Nije nam poznato gde je i kada ubijena. Kao tačan i savestan apotekar mr Roza Fischer bila je poštovana i uvažena u celoj okolini. Svojim lepim ophođenjem i ozbiljnim životom bila je iskren narodni apotekar.

Mr BLANKA FISCHL-POLIAK

Mr Blanka Fischl bila je u Koprivnici provizor porodične apoteke za koju je njen otac Aloiz dobio dozvolu Zemaljske vlade god. 1900. Mr Blanka završila je farmaciju u Zagrebu 1924, i po smrti oca preuzela apoteku.

Odmah po okupaciji, zajedno sa majkom, odvedena je od Nemaca u logor u Poljsku, gde su obe likvidirane.

Mr RUDOLF FRIEDMANN

Mr Rudolf Friedmann rođen je 1904. u Indiji. Po položenom ispitu zrelosti stupa na farmaciju kao pripravnik kod mr J. Hainissa u Indiji. Tirocinium položio je 1928. u Zagrebu, a magisterium u Grazu 1930. Diploma mu je nostrificirana na Filozofskom fakultetu, Farmaceutski osek u Zagrebu 23. V 1939. Pravo na samostalno upravljanje apotekom, posle provedenog petogodišnjeg staža u apotekama, priznato mu je rešenjem Kr. banske uprave Dunavske banovine u Novom Sadu pod P. No. 1054/36 od 11. I 1936. g.

1937. kupuje apoteku od mr Baša Andrije u Čantaviru, koju je držao sve do konca 1940. g. a onda prodao mr Richardu Csarnaiu.

1. januara 1941. god. odlazi u Kulu, s tim da kupi apoteku J. Gergelja. Međutim su nastupili događaji 1941. g. koji su ga u tom sprečili.

Odmah po okupaciji Bačke mr Friedmann i njegova supruga Katalina deportovani su i od tada im se gubi svaki trag. Tako je

tragično završio život ovaj idealan bračni par kada se spremao da zasnjuje porodični dom u Kuli, gde je Katalina rođena i gde su joj živeli roditelji.

Mr TIBOR FRIEDMANN

Mr Tibor Friedmann završio je studije u Zagrebu 1933. god. Kao saradnik radio je u Novom Sadu, a zatim je preuzeo rukovodstvo apoteke nasl. mr Božidara Magaraševića u Bačkoj Palanci u svojstvu provizora. Za vreme racije, januara 1942. slučajno je poslom boravio u Novom Sadu, gde je uhapšen i streljan, a leš mu je bačen u Dunav.

Mr HUGO FUCHS

Mr Hugo Fuchs završio je farmaceutске studije u Zagrebu 1905. godine. 1916. kupuje apoteku b. D. Frangera u Đakovu i otada stalno boravi u Đakovu, gde ga je zatekla i okupacija. Nije deportovan ali mu je apoteka oduzeta, a on proganjan. Umire u najvećim mukama.

Mr Hugo Fuchs je bio čestiti apotekar, viden građanin, koji je ceo svoj život posvetio radu sa mnogo stručnosti i ljubavi.

Mr ŽIGMOND FUCHS

Mr Žigmond Fuchs rođen je u Staroj Kanjiži, a studije je završio u Koložvaru. Radio je kao farmaceut-saradnik u raznim apotekama, uglavnom u Mađarskoj. God. 1919. dolazi u Pečuj, koji je tada bio pod jugoslovenskom okupacijom. Kad je grad vraćen Mađarskoj, preselio se u Suboticu, gde je radio kao saradnik.

God. 1934. kupuje apoteku od nasl. Zoltana Schiller-a u Mokrinu (Banatu), gde ga je zatekao i rat. Odmah po okupaciji Banata odveden je i likvidiran.

Bio je siromašnog porekla, pa je dugo službovao kao saradnik. Kad je konačno uspeo da sredi svoje prilike iznenadio ga je rat.

Mr RUDOLF GISKAN

Mr Rudolf Giskan rođen je 1892. u Pivnicama. Završio je studije u Budimpešti, gde je i boravio po svršetku prvog svetskog rata.

Za vreme proleTERSKE diktature Bele Kuna u Mađarskoj igrao je vidnu ulogu. Odmah u početku postavljen je u privredni savet

za apoteke u Budimpešti, a zatim za upravnika socijalizirane apoteke u mestu Šomod, u Baranji.

Po slomu revolucije vratio se u Jugoslaviju i zaposlio se u apoteci Gobetzki u Osijeku, a 1925. kod Slavije d.d., drogerije na

veliko u Novom Sadu. Po istupanju iz Slavije podnosi molbu za osnivanje drogerije na veliko u Novom Sadu, ali mu je molba rešenjem Ministarstva nar. zdravlja 1923. odbijena. Živi i dalje u Novom Sadu i bavi se zastupanjem raznih firmi.

God. 1930. kupuje apoteku mr Arpada Töröka u Kovinu, gde je kao vlasnik apoteke boravio sve do objave rata, kada je kao apotekarski kapetan mobilisan.

1941. pada u ropstvo zajedno sa mr Moskom Atijasom. Ubrzo uspeva da se oslobodi, dolazi u Beograd i radi u Vojnoj bolnici

zajedno sa mr M. Rankovićem i mr Anđelkovićem, no samo kratko vreme, jer je od okupatora odveden i streljan 3. VIII 1942. na Banjici.

Mr MOR GLÜCKSTAL

Mr Mor Glückstal rođen je 1880. u Senti. Osnovnu školu i gimnaziju učio je u Senti i Halašu. Pripravnik je bio u apoteci A. Mezeia u Senti, tirocinium položio 29. VIII 1908. u Budimpešti, gde je završio i studije 1911.

Kao magistar radio je u Senti, Staroj Kanjiži, Szolnoku i u Budimpešti. 1913. uzima u zakup apoteku M. Mutsija u Senti, ali već 1914. odlazi u vojsku. Posle prvog svetskog rata vraća se u Sentu, vodi dalje apoteku i postaje njen vlasnik. Za vreme okupacije odveden je u logor u Bergen-Belsen, gde je umro 1944.

Mr ERNEST GOTTFRIED

Mr Ernest Gottfried rođen je 1902. u Šopronu. Otac mu Aleksandar bio je poreski činovnik u Novoj Kanjiži. Stupio je na farmaciju 1921. kao pripravnik kod mr Emila Beera u St. Kanjiži i kod mr Vatroslava Leitnera u Prelogu, a zatim polaže tirocinium u Zagrebu 1923, a magisterium 1925.

Služio je kao farmaceut u apoteci Potiske stalne vojne bolnice u Petrovaradinu, u apoteci Šumadijske vojne bolnice u Kra-
gujvcu, u gradanskim apotekama R. Habuneka u Daruvaru, Mora Glückstala u Senti i V. Leitnera u Prelogu. God. 1927. postao je vlasnik apoteke u Sonti, posle prelazi u Karavukovo, a 1939. u Pančevo.

Rat ga je zatekao u Pančevu, gde je aprila 1941. mobilisan kao rezervni apot. kapetan. Posle kapitulacije zarobili su ga Nemci. Iz zarobljeništva uspeva da pobegne i vrati se u okupirano Pančevo gde mu je bila i porodica.

Ubrzo Nemci i njega sa celom porodicom odvođe u Beograd u logor zvan „Topovske šupe”, gde je proveo oko mesec dana, a zatim je kod mesta Jabuke, kraj Pančeva, streljan.

Mr JULIJE GRÜN

Mr Julije Grün bio je suvlasnik Fincijeve apoteke u Beogradu, a apoteke J. Viktorovića sve do 1940. godine. Završio je studije u Zagrebu 1919. Prilikom ulaska okupatora 1941. sklonio se u jednu beogradsku bolnicu i tamo se krijo, no neko ga je potkazao Nemcima, koji su ga odveli i ubili.

Mr BELA GUTTMANN

Mr Bela Guttmann rođen je 1906. Studije je završio u Zagrebu 1930. Radio je kao apot. saradnik u apoteci Gobetzky u Osijeku, a zatim u Beogradu. Tu je uhapšen 1942. i ubijen.

Mr JELENA HALMOŠ-SZEGÖ, Ing IMRE SZEGÖ

Mr Jelena Halmoš-Szegö rođena je 1888. u Mezöturu. Otac joj kasnije prelazi u Vel. Bečkerek, gde je bio gradski činovnik. Gimnaziju je završila u Vel. Bečkereku, i tu provela pripravničku praksu u apoteci kod „Kruna” vl. Dezső Moszkovcsak nasl., zaku-

pac Lehel Losonczy. 1908. polaže tirocinium, a 1910. magisterium u Budimpešti.

Kao farmaceut radila je u apoteci A. Vágija u Vel. Bečkereku od 1910. do 1914. kada odlazi u Istvánfölda (Šupljaja), gde otvara apoteku. Ovu apoteku je držala sve do 1918. i tada kupila apoteku kod „Krone” u Vel. Bečkereku.

Prvih godina svoga rada u Vel. Bečkereku udala se za ing. Imre Szegöa, koji je radio kao hemičar u fabrici šećera. Ing Szegö je toliko zavoleo farmaciju, da je stupio u apoteku svoje supruge kao pripravnik i položio tirocinium u Beogradu god. 1926.

God. 1941. mr Jelena sa svojim mužem odvedena je u Beograd u logor, a zatim su u mestu Jabuka oboje ubijeni.

Imali su jednu kćerku, koja se spasla. Otišla je u partizane, gde je u borbi postigla čin oficira.

Mr ADOLF HECHT

Mr Adolf Hecht svršio je farmaceutske studije u Zagrebu 1914. Do apoteke u Osijeku došao je 1932. god.

Odmah po okupaciji napustio je svoju apoteku i uposlio se kao laborant u Domu narodnog zdravlja u Derventi, no prilikom kupljenja Jevreja odveden je zajedno sa upravnikom Doma dr-om Hirschom u Jasenovac i tamo ubijen avgusta 1942.

Mr LEOPOLD HECHT

Mr Leopold Hecht radio je kao farmaceut u apoteci mr Adolfa Hechta u Osijeku. Odveden je među prvima u logor Jasenovac, gde je ubijen 1944.

Mr BERNARD HERZLER

Mr Bernard Herzler završio je studije u Zagrebu 1921. Dozvolu za otvaranje apoteke u Semeljcima dobio je 1927. god. 1941. odveden je u logor Jasenovac, gde je proveo pune 4 godine. Prilikom pokušaja masovnog bega iz logora, ubijen je kao jedan od vođa, kad su zatočnici provaljivali vrata logora.

Mr SIMA M. JUDIĆ

Mr Sima M. Judić rođen je 1906. u Kragujevcu, gde je završio i gimnaziju. Tirocinium je položio u Beogradu, a studije završio u Zagrebu 1929.

Radio je u apotekama u Kragujevcu, Vel. Gradištu (kod mr Draškocija) i Beogradu. Docnije otvara drogeriju u Beogradu.

Posle okupacije Beograda sklanja se kod svojih roditelja u Kragujevcu, ali je već 18. oktobra 1941. uhapšen od Nemaca, a 20 oktobra streljan.

Mr OLGA KAMPUS

Mr Kampus iz Sarajeva diplomirala je u Zagrebu a službovala u Sarajevu kod mr ph. Lufta Muftića. Za vreme tzv. NDH odvedena je sa dvoje dece u logor i tamo ubijena.

Mr ANDRIJA KERENJI

Mr Andrija Kerenji rođen je 1909. u Somboru. Farmaciju je završio u Zagrebu. Radio je kao farmaceut-saradnik u apoteci mr Margute Kohn u Subotici. Prilikom okupacije Bačke deportovan, umro je na prisilnom radu god. 1944.

Mr VILMOŠ KISS

Mr Vilmoš Kiss rođen je 1892. u Kuli (Bačka). Studije je završio u Budimpešti i posle toga bavio se uglavnom književnim radom.

God. 1919, za vreme proleterske diktature u Mađarskoj, igra vidnu ulogu. Član je direktorijuma apotekarske struke i urednik stručnog lista „Gyógyszerész Ujság”-a, koji je izlazio u Budimpešti. Izgleda da njegovim shvatanjima nisu bili zadovoljni, jer posle svega nekoliko brojeva prestaje biti urednikom.

Posle pada Bele Kuna vraća se u svoj rodni kraj. Živeo je u Subotici i radio kao saradnik u apoteci J. Richtera. Bavio se i proizvodnjom tehničkih i kozmetičkih preparata, no najviše se posvetio književnosti.

Sarađuje u dnevnoj mađarskoj štampi „Bácsmegyei Napló”. God. 1933. izlazi mu delo pod naslovom: „Száz asszony” (Sto žena) u nakladi štamparije Minerva u Subotici. Delo je objavljeno pod pseudonimom „Magister”, a sadrži kratke opise života žena iz doba Napoleona. Napisao je i knjigu o životu kralja Davida pod naslovom „Lantos király” i zbirku pesama „Énekek éneke”.

Izgleda da je pored novinarskog rada i rada na lepoj književnosti materijalno slabo prolazio, jer se posvetio opet laboratorijskom radu, proizvodnji tehničkih i kozmetičkih preparata, no u sasvim malom obimu.

God. 1940. završio je „Manuele pharmaceuticum” (Apotekarski priručnik) i obezbedio izdavača, ali ubrzo je izbio rat.

Kada je 1940. tražio obrtnicu za osnivanje samostalne laboratorije u Subotici, Banska uprava u Novom Sadu uskratila mu je dozvolu.

Po okupaciji Bačke deportovan je sa ostalim Jevrejima u logor Aušvic, gde je umro 1944. Tako je tragično završio život mr Kiss, koji je sa svojom stručnom spremom i književnom kulturom toliko obećavao.

Mr KLARA KLEIN

Mr Klara Klein rođena je u Novom Sadu gde je završila gimnaziju 1922. Pripravničku praksu provela je u Novom Sadu, a tirocinium položila u Beogradu 1924. g. Farmaciju je studirala u Zagrebu, gde je 1927. promovisana. Kao saradnik-magistar radila je u apotekama u Novom Sadu kod mr Dušana Ilina, mr Vlade Jugovića i mr Andrije Mirkovića.

Kad je okupirana Bačka, pobegla je u Budimpeštu, ali nije uspela da se spasi. Bila je solidan radnik, sa lepom stručnom spremom i kulturom.

Mr JOSIP KLEIN

Mr Josip Klein svršio je studije u Zagrebu 1932. Za vreme okupacije Subotice deportovan je. Stradao je na prinudnom radu u Sovjetskom Savezu u 38. godini života.

Mr MARGITA KOHN

Mr Margita Kohn rođena je 1903. u Božakovini kraj Zagreba kao dete skromnog činovnika. Sa roditeljima god. 1911. dolazi u Suboticu, gde završava škole. Želja joj je bila da studira medicinu, ali zbog teškog materijalnog stanja roditelja, koji su imali još 4 dece, odlučila se za farmaciju. Studije završava u Berlinu 1925.

Po povratku zaposlila se u Novom Sadu, do god. 1932, kada joj je otac naprasno preminuo. Posle očeve smrti sa porodičnom imovinom, kojoj je kao osnova služila očevo životno osiguranje, kupuje apoteku zv. kod „Sokola“ mr Radovana Pivareva u Subotici. Otada ceo svoj život posvećuje radu u apoteci i izdržava porodicu.

Uspeva da sredi svoje lične i porodične prilike, kada nastupa okupacija Bačke i surovi fašistički teror. Ona ga teško podnosi, pogotovo jer su joj 4 brata već u logoru, u zatvoru i na prisilnom radu. Ipak uspeva da zadrži apoteku do god. 1942. kada i nju deportuju u zloglasni logor Aušvic.

Život mr Margite Kohn bio je pun napora, dobre volje, solidnog stručnog znanja i dirljive nežnosti prema porodici.

Mr VIKTOR KOLMAN*

Mr Viktor Kolman, rodom iz Koprivnice, imao je apoteku u Gračanici. U martu 1942. pobeo je u Ozren, ali posle nedelju dana uhvatila ga je kaznena ekspedicija okupatora i streljala. Pokopan je u Boljaniću kod Gračanice, srez Doboje.

Njegova supruga Helena rođ. Mač odvedena je od ustaša i ubijena u zatvoru na Savskoj cesti u Zagrebu odmah posle pogibije njenog muža. Imali su jednu kćerku, koja je prebrodila ratnu katastrofu i sada živi u Izraelu.

Mr MOŠA KONFINO

Mr Moša Konfino rodio se oko 1897. g. u Nišu, gde je završio gimnaziju 1919. Na praksi je bio u Zagrebu, u apoteci Mittelbacha. Za sve vreme studija stalno je radio u toj apoteci, jer se sam

* U članku A. Đuričića (Pharmacia, 1959, 1—2, str. 6) pominje se mr Viktor Kolb — po svemu identičan sa V. Kolmanom. (Prim. redakcije).

izdržavao. Posle magisteriuma dugo godina je bio farmaceut-saradnik u apoteci mr Milana Živkovića u Beogradu, a oko 1933. god. postao zastupnik firme „Riedel”. Odveden je na streljanje juna 1941. sa Tašmajdana, u okviru jedne nemačke „odmazde”.

Svoju struku je mnogo voleo i bio je odličan praktičar. Kao član sekcije Saveza apotekarskih saradnika borio se za staleška prava apotekara.

Dr mr ARTUR KRAJANSKI

Dr Artur Krajanski je bio jedan od najistaknutijih i najzaslužnijih jugoslovenskih istoričara farmacije.

Rodio se u Varaždinu 1884. Posle završene farmacije u Beču, odlazi na dalje studije u Budimpeštu i postiže doktorat farmacije.

Vraća se u Varaždin i u apoteci svoga oca pok. mr Benjamina Kräuterblütha, uređuje hemijsko-mikroskopsku laboratoriju. Po očevoj smrti preuzima i upravu apoteke. Imao je solidno opšte obrazovanje i bio muzički obdaren. Završio je u Beču i tečaj iz bakteriologije i putovao po Evropi proučavajući farmaceutske prilike i istoriju farmacije. Zalagao se za to da se na Sveučilištu u Zagrebu uvedu predavanja iz istorije farmacije, želeći da postane prvi predavač iz te discipline. Zbog rasnih motiva, na žalost, nije uspeo.

Napisao je mnogo radova i članaka iz oblasti istorije farmacije u našim i stranim časopisima i održao niz predavanja, većinom u Zagrebu.

Na sam dan ulaska okupatora u našu zemlju, 6. aprila 1941, učinio je kraj svom toliko plodnom životu: otrovao se, znajući da će ga neprijatelj progoniti, mučiti i na kraju ubiti.

Mr ARTUR KRAUS

Mr Artur Kraus iz Gradačca završio je studije u Zagrebu 10. VIII 1918. Od god. 1921. bio je prvo zakupac, a kasnije i vlasnik apoteke u Gradačcu.

Kćerka Lea, ranije član Hašomer hacaira, bila je španski borac.

God. 1942. je sa ženom i kćerkama Tonkom i Tircom prešao na oslobođenu teritoriju i zatim od 1943. aktivno učestvovao u borbi u kojoj su poginuli njegova žena i kćerka Tonka, pošto su ih zarobili četnici. On sam je ranjen i evakuisan u bolničku bazu u Italiji. Umro je 1947. od bolesti koju je zadobio u toku rata.

Mr SADO KUNORTI

Mr ph Sado Kunorti završio je gimnaziju u Sarajevu, a farmaciju u Zagrebu. Radio je kao farmaceut-saradnik u apoteci mr J. Dunderovića u Sarajevu. Još od početka 1941. bio je povezan sa simpatizerima NOB i doturao je lekove i sanitetski materijal partizanima. Pod kraj iste godine odveden je u Jasenovac, odakle se nije vratio.

Mr TILDA LEVI udata FINCI

(Mr Tilda Levi bila je udata za mr E. Fincija, koji je posle Oslobođenja jedno vreme bio pomoćnik direktora slagališta lekova „Srbolek” u Beogradu, a sada živi u Izraelu.)

Mr Tilda Levi završila je studije u Zagrebu, a radila je kao farmaceut u Jevrejskoj bolnici u Beogradu, odakle je 1941. odvedena u logor.

Mr ISIDOR LEVI, stariji

Mr Isidor Levi stariji rođen je u Višegradu, a studije je završio u Zagrebu. Služio je kao farmaceut-saradnik u apoteci mr Arnolda Spitzera u Čepinu. Docnije je kupio apoteku mr Ahmeda Tatarevića u Sarajevu, koju je vodio do god. 1941, kada su mu ustaše apoteku konfiskovale. Posle toga neumorno radi u službi socijalne zaštite pri Jevrejskoj bogoštovnoj opštini u Sarajevu na pomaganju i zbrinjavanju preostalih Jevreja. Početkom 1942. odveden je sa ženom i dvoje male dece u Jasenovac, gde je i likvidiran. Dok je još imao apoteku, slao je ilegalno lekove i sanitetski materijal partizanima.

Mr ISIDOR LEVI, mladi

Mr Isidor Levi mladi rođen je u Višegradu, a diplomirao je u Zagrebu. Radio je kao farmaceut-saradnik u apoteci svoga strica mr Isidora Levija starijeg u Sarajevu. Krajem 1941. odveden je u logor Jasenovac gde je ubijen.

Mr JEVĐENIJE MANDELBAUM

Mr i dipl. hemičar Jevđenije Mandelbaum, apot. ppukovnik u penziji iz Beograda rođen je 1879. u Nišu, gde mu je otac bio lekar. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Nišu 1898. Posle mature posvećuje se farmaceutskom pozivu, stupa u apoteku kao pripravnik, a ujedno služi i đачki vojni dok u Moravskoj bolničarskoj četi u Nišu.

Po provedenoj praksi odlazi na studije u Graz, ali zbog šamara u jednom sporu isključuju ga sa gradačkog univerziteta, pa završava studije u Münchenu 1903. Posle diplomiranja stupa u aktivnu vojnu službu, a 1910. dobija dozvolu za otvaranje javne građanske apoteke u Kuršumliji.

U toku službe u vojsci Mandelbaum je produžio školovanje na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Studirao je hemiju, fiziku i fizičku hemiju i 1908. diplomirao.

U vojsci je vršio dužnost apotekara Vojne bolnice u Zaječaru, a izvesno vreme u apoteci Opšte vojne bolnice u Beogradu i u Vojno-hemijskoj laboratoriji, koji je bio smešten u toj bolnici, a služio u prvom redu ekonomskoj grani i samo uzgred sanitetu.

Za vreme balkanskog i prvog svetskog rata, do evakuacije 1915, Mandelbaum je bio na vojnoj dužnosti. Na solunskom frontu se reaktivirao i određen je na službu u Glavno vojno slagalište u Solunu. Posle oslobođenja i povratka naše vojske u zemlju, ostao je još neko vreme u slagalištu, čije je posleratno sedište bilo u Zemunu.

1920. Mandelbaum vraća dozvolu za kuršumlijsku apoteku i pokreće pitanje osnivanja privatne laboratorije za izradu hemijsko-farmaceutskih i galenskih preparata.

U vojsci ga određuju da ponovo instalira hemijsku laboratoriju, sada kao apotekarsku ustanovu u sastavu Glavne vojne bolnice u Beogradu. 1923. je postavljen za vršioca dužnosti šefa te laboratorije. Na dužnosti šefa laboratorije ostao je do 1929. godine, kada je premešten za šefa apoteke stalne Vojne bolnice III armijske oblasti u Skoplju.

1930. po molbi je penzionisan i preveden u rezervu. Odtada živeo je u Beogradu. Zaposlio se kao hemičar-farmaceut kod firme

„Izis”, drogerije na veliko u Beogradu, a saradivao je i u farmaceutskim društvima.

Mandelbaum je bio i honorarni nastavnik bromatologije na Vojno-sanitetskoj školi. U poverenoj mu laboratoriji osposobio je priličan broj daka, kadrovaca, diplomiranih farmaceuta, za širi krug rada iz oblasti analitičke hemije i biohemije. Bio je i član komisije za izradu vojne farmakopeje i savetodavni član Vojnog sanitetskog saveta za pitanja iz oblasti hemije.

Mandelbaum je bio veoma kulturan i čovek bez kompromisa, sa određenim pogledima. Otuda je imao teškoća i živio u vrlo skromnim materijalnim prilikama.

Bio je oženjen i imao dve ćerke i sina. Prva žena mu je umrla, pa se ponovo oženio jednom Nemicom, koja ga se odrekla pri dolasku okupatora. Deca su mu u toku okupacije stradala.

Među prvim taocima u Beogradu okupator ga strelja 18. jula 1941. u vezi sa izvršenim delima sabotaze.

Mr MOŠA MANDILOVIĆ

Mr Moša Mandilović završio je studije u Zagrebu 1931. Pre rata živio je u Krupnju, 1941. bio je prvi predsednik Narodno-oslobodilačkog odbora Opštine Krupanj. Pomagao je NOP i sanitetskim materijalom. Uхваćen je od Nemaca za vreme Prve neprijateljske ofanzive i streljan u Loznici ili Šapcu.

Stud. pharm. GINA MEMES

Student pharm. Gina Memes rođena je u Sarajevu, gde je završila i gimnaziju. Jednogodišnje vežbe iz farmacije završila je kod mr Samuel Elazara u Sarajevu, studirala je u Zagrebu. Krajem 1941. odvedena je u logor Jasenovac, gde je stradala.

Mr IMRE NAGY

Mr Imre Nagy rođen je 1873. u Svetom Stefanu (šaroška županija) u Mađarskoj. Posle svršenih VI razreda gimnazije stupa na farmaciju 1890. kod Jakova Meiselsa u Avaujsant (Mađarska); 1893. polaže tirocinium u Budimpešti, gde završava studije god. 1895.

Kao magistar radi u Košicama, Prešovu, Šiklošu i Budimpešti. God 1897. stiče pravo na samostalno rukovanje apotekom, a 1905. kupuje apoteku sa realnim pravom u Velikoj Kikindi.

Kad je okupiran Banat 1941. odveden je sa ostalim Jevrejima prvo u Beograd, a zatim je u Jabuci, u Banatu, mučki ubijen.

Svojim savesnim radom stekao je veliko priznanje, poverenje i poštovanje građana u Kikindi.

Mr IMRE B. NAGY

Mr Imre Nagy rođen je 1890. u Mokrinu, u Banatu, gde mu je otac mr Bertalan Nagy bio apotekar od 1882. do 1898. Posle Mokrina porodica Nagy odlazi u Kečkemet (Mađarska) gde Bertalan drži apoteku do 1904. Od 1905. do 1907. je apotekar u Kiskunfelegyhaza, 1908—1911. u Budimpešti, a od 1912. je vlasnik apoteke kod „Krone” u Subotici.

Još u Budimpešti Imre se posvećuje farmaciji i postaje magistar 1910. Posle službe u raznim apotekama, vraća se ocu u Suboticu, da bi doprineo izdržavanju mnogobrojne porodice (14 članova), no izbija prvi svetski rat i Imre odlazi u vojsku.

Po povratku stupa u očevu apoteku i zajedno sa njim podiže je na zavidnu visinu. Imre uvodi sve savremene metode u rad apoteke i osniva laboratoriju za razne kozmetičke preparate. I privatni život ove skromne, čestite porodice bio je uzoran.

God. 1925. Imre se ženi ćerkom jednog gimnazijskog profesora. Ali dolazi rat, koji razara toplo porodično gnezdo. Apoteci okupator postavlja staratelja, a Imrea sa sinom deportuju u Aušvic. Ubrzo odvajaju sina od oca, jer su pri selekciji decu stavljali u posebne logore. Od oca otrgnut ljubimac je ubijen, a Imre premešten u logor Kaufenring, gde oskudna hrana, nečovečni postupci i prisilni rad utiču na njegovo već oronulo zdravlje. Umire novembra 1944. pred samo oslobođenje.

Nagyova žena i ćerka preživele su rat. Majka radi u apoteci soc. osiguranja u Nahariji, a kćerka je lekar.

Mr SANTO PAPO

Mr Santo Papo rođen je u Sarajevu. Farmaciju završio je 1923. u Zagrebu. Radio je jedno vreme kao saradnik u Šibeniku, a 1938. kupovinom preuzima od mr Ante Mistura apoteku u Rogatici.

Ustaše su ga na najsvirepiji način rastrgnule konjima.

Mr MIKA PINTO

Roden je u Kragujevcu, gde je svršio i gimnaziju sa velikom maturom. Tirocinium je položio u Beogradu, a studije završio u Zagrebu. Radio je kao farmaceut saradnik u Kragujevcu i u Beogradu.

U početku okupacije sa ženom i kćerkom sklanja se kod roditelja u Kragujevcu, gde je 20. oktobra 1941. god. streljan od okupatora.

Mr OSKAR RODER

Mr Oskar Roder rođen je 1893. u Čantaviru, gde mu je otac bio učitelj. Gimnaziju je svršio u Segedinu, a univerzitet u Koložvaru. Radio je u apotekama u Elemiru, u Čantaviru, u Subotici i Baji.

Za vreme prvog svetskog rata služio je kao apotekar u austro-mađarskoj vojsci. Po povratku kupuje apoteku u Bačkoj Topoli od mr Imre Šefera i otada stalno boravi u tom mestu.

Za vreme okupacije Bačke 1941. prodaje apoteku i da bi izbegao deportovanje luta sa ženom po Mađarskoj. Najviše se zadržava u Budimpešti. To lutanje i skrivanje, pa mučenje u logoru, doprinelo je, da je teško živčano oboleo i 1944. umro, a posle njega i njegova žena.

Pok. Roder je bio odličan i savestan apotekar, čestiti čovek, dobar drug i prijatelj, voljen i cenjen, a njegova supruga veoma inteligentna.

Mr JEŠUA SALOM

Mr Ješua Salom rođen je u Travniku, gde je završio gimnaziju, a studije u Zagrebu. Bio je kao saradnik u apoteci Praunsberger u Zagrebu do 1941. a zatim je radio u Domu narodnog zdravlja u Travniku. Aprila 1942. odveden je u Jasenovac i tamo ubijen.

Stud. pharm. LADISLAV SANTO

Ladislav Santo rođen je 1922. u Somboru. Studirao je farmaciju u Zagrebu. Za vreme okupacije Bačke odveden je od strane Mađara i 1944. umro na prisilnom radu.

Mr LEO SCHEYER

Mr Leo Scheyer završio je studije u Zagrebu 1909. god. i kupio 1914. apoteku u Križevcima. 1941. odveden je od ustaša i ubijen u logoru.

Mr JOSIP SCHMUCKLER

Mr J. Schmuckler rođen je u Osijeku, gde je učio i gimnaziju. Farmaceutske studije završio je u Zagrebu 1914. g. Kondicionirao je u Sarajevu. God. 1928. dobio je dozvolu za otvaranje apoteke u Zavidovićima, odakle je 1942. od ustaša odveden u logor, uhvaćen u pokušaju da pobegne na teritoriju okupiranu od Italijana, i ubijen.

Mr ALEKSANDAR SUSSMANN

Mr A. Sussmann bio je vlasnik apoteke u Derventi od godine 1899. Odmah u početku okupacije, 1941. odveden je u logor i ubijen.

Mr SIEGFRID SUSSMANN

Fric Sussmann rođen je u Derventi kao sin Aleksandra, apotekara. Farmaciju je završio u Zagrebu 1933. a radio je kod oca u Derventi. Krio se u okolini Dervente sve do polovine 1942. kada je izdan i uhapšen, a posle u logoru ubijen.

Dr PAVLE SZEMERE

Dr mr Pavle Szemere rođen je 1900. u Budimpešti, gde mu je otac, Nandor, bio veterinar. Gimnaziju je učio u Trenčinu, a završio u Pančevu. Na farmaciju je stupio 1920. a istodobno studira i 1923. na Pravnom fakultetu u Budimpešti, stiče doktorat političkih nauka.

Kao apotekarski pomoćnik radio je u Žombolji kod mr L. Gulovića od 1922-1923. Neko vreme radi u apoteci mr Đ. Rataia u Apatinu, zatim polazi u Zagreb, gde završava farmaciju 1926. 1927. kupuje apoteku mr Milorada Pavlovića u Adi.

Dr mr Szemere je deportovan u Aušvic i Mauthausen, gde je umro.

Sin mu se sada nalazi u Izraelu, a kćerka živi u Subotici.

Mr MARGITA ŠALGO rod. MÜLLER

Mr Margita Šalgo rođena je 1917. u Starom Bečeju. Školovala se u St. Bečeju i Subotici, a farmaciju upisala u Zagrebu, ali studije tu nije mogla završiti, jer je izbio rat. Završne ispite položila je u Segedinu gde je i diplomirala.

Kao Jevrejka nije mogla dobiti mesto u Vojvodini, pa odlazi u Mađarsku i služi prvo u Balatonalmadi, zatim u Segedinu, a najposle kod svoga strica Müller Vilmoša u Rakošpaloti. Tamo se udala za mr ph L. Šalgoa, a šest nedelja docnije zajedno sa mužem deportovana je u Aušvic, gde je završila svoj mladi život.

Muž joj je ostao u životu, ali je teško oboleo.

Ing. BELA UNGAR, stud. farmacije

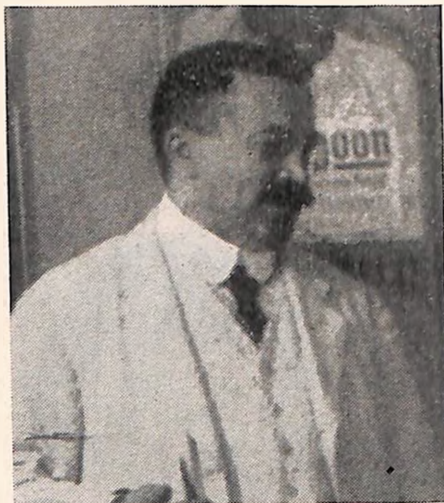
Bela Ungar rođen je 1886. u Horgošu. Gimnaziju je završio u Senti 1904. Zatim odlazi na studije u Zürich, gde stiče diplomu mašinskog inženjera.

Usled bolesti nije mogao da vrši praksu kao inženjer, te se posvećuje farmaciji. Radio je kao pripravnik 1919-1920. u apoteci kod „Krone” u Subotici. 1921. nastavlja studije farmacije u Zagrebu, ali nije mogao da ih završi zbog bolesti TBC pluća, koja se u sve većoj meri ispoljavala.

1944. su ga nemački okupatori deportovali u Aušvic, odakle se nije vratio.

Mr ALEKSANDAR VAGI

Mr Vagi rodio se 1872. u Akovu (Bosna). God. 1889. stupio je na praksu kao apot. pripravnik kod Rezsőa Avendera u Đeru (Mađarska). Fakultet je završio u Budimpešti. Kao magistar radio je u Budimpešti, zatim u Đeru. God. 1898. kupio je apoteku u selu Boldogasonj (Burgenland), gde je ostao sve do 1906. Iste godine ku-

puje jednu od najstarijih apoteka u Banatu, u Vel. Bečkereku (Zrenjanin), koju je potpuno preuredio.

Bio je odličan stručnjak, pratio je razvoj nauke i rezultate je vrlo vešto praktično primenjivao. Bio je i vanredan učitelj: njegovi bivši pripravnici sećaju ga se sa zahvalnošću i dubokim poštovanjem.

Sav svoj život posvetio je svom poslu, i uspeo je da mu apoteka bude uvek dobro snabdevena. Bila je skoro poslovična izreka „da se svaki lek, pa i najnoviji može dobiti u Vagijevoj apoteci”. Njegova apoteka još u ono doba vršila je i biohemijske analize, i predstavljala je jednu od najsavremenijih zdravstvenih ustanova te vrste.

U toku okupacije kćerke Micika i Juliška su mu ubijene, dok su Eržika, udata za mr Nikolu Benkovića, i sin Đorđe, koji je danas upravnik narodne apoteke (bivše očeve) u Zrenjaninu, preživeli katastrofu. Đorđe je učestvovao u NOB.

Mr A. Vagi sa suprugom Marijom i bratom Karoljem odmah u početku fašističke okupacije, odveden je u Beograd u logor „Topovske šupe”.

Sačuvano je pismo Karolja od 9. IX 1941. gde opisuje strahovite muke bolesnog i iznemoglog Aleksandra i očajno traži pomoć. Uskoro su svi odvedeni u Jabuku i ubijeni.

Dr mr EUGEN WEINFELD

Dr mr Weinfeld rođen je 1886. u Novom Sadu, gde je položio maturu 1905. Odlazi u Budimpeštu i studira medicinu 1905-1908. Prekida te studije i stupa na farmaciju. Kao pripravnik služio je u apoteci kod „Belog krsta” u Novom Sadu (zakupac je bio mr Žigmond Lukač). Na praksi je 1908—1909, a onda odlazi u Koložvar (Cluj), gde 1911. stiče diplomu magistra farmacije.

Posle završenih studija 1911-1912. provodi u Sanitetskom zavodu Budimpeštanskog univerziteta i stiče stepen doktora farmacije. Radio je kao saradnik u apoteci Jovana Grossingera u Novom Sadu, u Eršekujvaru, Pečuju i Zemunu kod Hinka Štreima. God. 1912-1913. služio je đачki rok u vojsci i radio u garnizonskoj apoteci u Beču. God. 1922-1925, provodi na usavršavanju u Madarskoj. 1926-1927. provizor je apoteke nasl. mr Oktavije Mirković-Jugović u Subotici. 1928. dobija dozvolu za otvaranje apoteke u Stanišiću, ali je već 1939. napušta i prodaje mr Ireni Hauslohner.

Pisao je interesantne članke u „Farmaciji” — Novi Sad, i „Apotekarskom vjesniku” — Zagreb.

God. 1941. odlazi u Budimpeštu, ali ga tamo zatvaraju i odvođe u Nemačku, gde je stradao.

Mr IDA WEISS

Mr Ida Weiss, supruga apotekara Ota Weissa u Zenici, rođena je u Poljskoj. Gimnaziju, praksu i studije završila je u Beču, gde je radila kao farmaceut-saradnik. Godine 1931. udaje se za Ota i dolazi u Zenicu. 1942. prilikom hapšenja uspe da proguta veću dozu morfijuma, ali brzom intervencijom lekara, na njenu nesreću ostaje živa. Posle 15 dana ponovo je hapse i odvođe u logor, gde rastrojenih nerava gubi život na najgrozniji način.

Mr OTO WEISS

Mr Oto Weiss rođen je u Novoj Gradiški. Farmaciju je završio u Zagrebu 1907. Radio je kao farmaceut-saradnik u Beču, a od 1908. vlasnik je apoteke u Zenici.

Polovinom 1942. god. prodaje svoju apoteku u Zenici mr Viktoru Puks. Hapse ga i odvođe u logor, međutim uspeva da proguta ampulu cijankalija i u prisustvu svojih dželata pada mrtav.

Mr Oto Weiss bio je veoma cenjen u Zenici i kao apotekar i kao građanin. Mnogo je godina biran za opštinskog vijećnika, a bio je i potpredsednik opštine.

Mr LADISLAV WIEDRICH

Mr L. Wiedrich rođen je 1907. u Temerinu (Bačka), kao sin apotekara mr Šome. Maturirao je 1925. u Senti. Na farmaciju je stupio kao pripravnik u očevoj apoteci u Temerinu. Postao je magister u Zagrebu 1930.

Mr Šoma Wiedrich bio je mnogo godina vlasnik apoteke u Temerinu. Imao je troje dece: najstarijeg Karla, pa Juliju i najmlađeg Ladislava. Svi su se posvetili apotekarskom pozivu. Karlo je imao apoteku u Subotici, zatim u Beogradu, koju je blagovremeno prodao i otišao u Švajcarsku. Julija je postala vlasnik apoteke u Subotici, a najmlađi, Ladislav, preuzeo je očevu apoteku u Temerinu.

Po okupaciji Bačke, Ladislav je u Temerinu ubijen, Julija je deportovana i provlačila se kroz razne logore i najzad se ipak spasla. Sada Julija i njen brat Karlo, žive u Izraelu.

Mr Ladislav bio je vrlo skroman i savestan i čuvao je tradiciju ove stare apotekarske porodice.

Mr LEO ZALOSKER

Mr Leo Zalosker završio je studije u Zagrebu 1923. God. 1932. kupuje apoteku u Iloku. Od ustaškog prekog suda osuđen je na smrt i streljan 1942. godine.

IZVORI I LITERATURA

Dopisi jevrejskih opština u Tuzli, Osijeku, Senti, Subotici.

Arhivi biv. Apotekarske komore u Beogradu i biv. Ministarstva narodnog zdravlja i socijalne politike Jugoslavije. Arhiv Saveza jevrejskih opština Jugoslavije i Istorijskog odeljenja VMA u Beogradu.

Lični podaci i pisma dobijeni od: mr Moska Atijasa (Beograd), mr Bele Krausa (Sombor), mr D. Vardića (Novi Sad), mr. R. Čarnaja (Čantavir), mr J. Savkova i mr M. Raletića (Novi Sad), mr K. Gottfrieda (Kikinda), mr V. Kissa (Subotica), mr Surela Šadlera (Palić), mr A. Okoličanija, pok. (Beograd), mr V. Marjanovića (Beograd), mr Reje Almozlino (Beograd), pok. mr O. Roderera (Bačka Topola), porodice Šalgo (Novi Sad), pok. K. Vagija (Zrenjanin), i sin. puk. dr P. Čakuljevića (Beograd).

Sećanja i lična arhiva mr A. Mirkovića (Novi Sad), Tirce Ginsberg-Kraus (Beograd).

*

A. Đuričić: Apotekari BiH — žrtve fašizma, „Pharmacia” 1959, 1—2, Spomenica Farmaceutskog odsjeka Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1934. Farmaceutski godišnjak 1934.

Pedeset godina farmaceutske nastave na Zagrebačkom Sveučilištu, Zagreb, 1934.

O. Koritsansky: A magyar gyógyszerészet a proletárdiktatura és a politikai átalakulások idején, 1919.

A.M., 80-godišnjica mr B. Nagya, Farmacija, 1934, str. 63.

Farmaceutski glasnik 1943, 1949.

Aesculap Almanah, 1922, 1924.

M. Berkeš, Dr mr Artur Krajanski, „Farmac. glas”, za 1959 (8), 365—368.

Zločini fašističkih okupatora i njihovih pomagača protiv Jevreja Jugoslavije, Beograd, 1952. i 1957.